

Asia: VN/25959/2022

Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueiden rahoituksesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä asetuksesta

Asetus on pääosin tarkoituksenmukainen ja kannatettava.

Hyte-kertoimen (3 §) osalta Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue korostaa, että tietopohjan luotettavuutta ja yhtenäisyyttä on tarpeen jatkossa kehittää hyvinvointialueilla.

5 §:n osalta Pohjois-Pohjanmaa tuo esiin, että hyvinvointialueiden talouden hallinta edellyttää pitkäjänteistä suunnittelua, eikä lainsäädäntöä täydentävillä asetuksilla tulisi heikentää rahoituksen ennakoitavuutta taloussuunnittelukauden sisällä.

2. Hyvinvointialueindeksin laskenta (1 §)

Hyvinvointialueindeksin laskentaperusteet ovat tarkoituksenmukaiset.

3. Rahoituksen määräytymistekijöiden perushinnat vuodelle 2023 (2 §)

Perushinnat vuodelle 2023 ovat tarkoituksenmukaiset.

4. Hyte-kertoimen indikaattorit, niiden painokertoimet ja laskennassa käytettävät tilastotiedot (3 §)

Tietopohjan luottavuuden lisäämiseen sekä muutoksen seuraamiseen liittyen on perusteltua, että hyte-kerroin otetaan lain siirtymäsäännösten mukaisesti käyttöön vasta vuonna 2026. Näin ollen hyvinvointialueen kahden ensimmäisen toimintavuoden aikana kertynyttä tietoa voidaan käyttää laskentaan, joka tehdään hyvinvointialueiden kolmantena toimintavuonna (2025) ja jonka tulokset näkyvät rahoituksessa neljäntenä (2026) toimintavuonna.

Hyte-kerroin on oikeasuuntainen askel kohti vaikuttavuusperusteista rahoitusmallia. Hyvinvointialueiden toiminnan vaikuttavuuteen liittyvien elementtien vaiheittaista lisäämistä rahoitusmalliin on perusteltua harkita jatkossa laajennettavan.

Hyte-kertoimen tietopohjan luotettavuutta ja yhtenäisyyttä on tarpeen jatkossa kehittää hyvinvointialueilla.

5. Pelastustoimen rahoituksen riskiruutujen riskitason laskenta, riskikertoimen tekijät ja niiden painokertoimet (4 §)

Riskiruutujen riskitason laskenta, riskikertoimen tekijät ja niiden painokertoimet ovat tarkoituksenmukaiset.

6. Rahoituslaskelmien tarkistaminen vuonna 2023, kuntien takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottaminen (7 § 1 mom.)

Lähtökohtaisesti on kannatettavaa, että hyvinvointialueille vuonna 2023 siirtyvät sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannukset vuodelta 2022 vastaavat tosiasiallista kustannustasoa palkka- ja muiden menojen osalta.

Asetuksessa ehdotetaan, että siirtymätasasta laskettaessa toteutuneista kustannuksista vähennetään kuntien vuosina 2021 ja 2022 kuluiksi kirjaamat takautuvat palkkaharmonisaatiokustannukset, siten kuin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 57 §:n 3 momentissa ja sen nojalla säädetään.

Hyvinvointialueiden talouden hallinnan kannalta keskeistä on valtion rahoituksen ennakoitavuus, jotta taloutta ja tarvittavia sopeutustoimia voidaan suunnitella pidemmällä aikajänteellä. Vaikka Pohjois-Pohjanmaalla ennakkotietojen perusteella 5 §:n vaikutus on jäämässä vähäiseksi, osalle hyvinvointialueista asetuksella voi olla merkittäviä vaikutuksia talouteen. Välillisesti koko maan rahoituksen tasoa määriteltäessä asetuksella on vaikutuksia myös Pohjois-Pohjanmaalle.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue korostaa lausunnossaan, että hyvinvointialueiden talouden hallinta edellyttää pitkäjänteistä suunnittelua, eikä lainsäädäntöä täydentävillä asetuksilla tulisi heikentää rahoituksen ennakoitavuutta taloussuunnittelukauden sisällä.

